

Pe baza documentelor de mai jos, răspundeți la urătoarele întrebări:

1. Care a fost atitudinea liderilor comuniști Gheorghe Gheorghiu-Dej și Emil Bodnăraș cu privire la reprimarea revoluției maghiare?
2. Care au fost cauzele retragerii trupelor sovietice de pe teritoriul românesc?
3. Care au fost efectele retragerii trupelor sovietice din România pentru politica externă?
4. În ce măsură contextul internațional era favorabil după retragerea din 1958 unei distanțări față de URSS?

SURSA 1

„România a fost cel mai activ aliat al Uniunii Sovietice în timpul crizei ungare. Sprijinul dat Uniunii Sovietice a trecut dincolo de arena politică, în domeniul asistenței practice și al încurajărilor deschise. Gheorghiu-Dej și Bodnăraș au fost primii conducători străini care au vizitat Budapesta după invazia sovietică, iar în comunicatul oficial și-au exprimat părerea că acțiunea sovietică «era necesară și corectă». Guvernul român s-a făcut ecoul propagandei sovietice, denunțând «contrarevoluția» ca operă a «fasciștilor reacționari» provocați de «imperialiștii occidentali». Forțelor sovietice li s-au oferit baze suplimentare pe pământ românesc, drumurile au fost lărgite, iar traficul feroviar a fost întrerupt pentru a permite transporturile militare. Satisfacția sovietică față de rolul României în timpul lunilor octombrie și noiembrie 1956 a fost în avantajul țării doi ani mai târziu, când Hrușciiov a hotărât să retragă trupele sovietice.»

Dennis Deletant, „Impactul revoltei maghiare în România”

SURSA 2

„Convergența intereselor cu Uniunea Sovietică și nu doar o obediență servilă, a determinat poziția adoptată de Gheorghiu-Dej și de tovarășii săi. Aceștia aveau două mari preocupări: o revoltă victorioasă la Budapesta împotriva regimului comunist s-ar fi putut întinde până la comunitatea celor două milioane de maghiari din Transilvania, ceea ce ar fi constituit scânteia unei revolte anti-comuniste în România. [...] Temerile lor erau alimentate de participarea studenților și muncitorilor maghiari demonstrațiile de la Cluj, de la Timișoara și din Regiunea Autonomă Maghiară. Hrușciiov și Malenkov au efectuat o vizită secretă la București la 1 noiembrie 1956, pentru a discuta criza ungară cu conducătorii români, bulgari și cehoslovaci și, potrivit unor rapoarte occidentale, Hrușciiov a cerut ca trupele române să fie folosite pentru zdrobirea revoltei de la Budapesta. Gheorghe Gheorghiu-Dej au replicat că, datorită numărului mare de maghiari din armata română, precum și simpatiei generale pentru Ungaria, armata nu prezenta suficientă încredere pentru astfel de operațiuni. [...] Un lucru este dar: Gheorghiu-Dej și Bodnăraș au insistat pentru o intervenție militară fermă împotriva guvernului lui Imre Nagy, iar trupele sovietice, staționate în România, au fost printre primele care au trecut granița ungară la 26 octombrie, pentru a consolida prezența sovietică acolo. Unul dintre principalii sprijinitori, din cadrul Partidului Comunist Român, ai unei intervenții în Ungaria a fost Emil Bodnăraș. [...] Se pare,

de asemenea, că a avut un rol în aranjamentele *pentru* deținerea lui Imre Nagy în România, întrucât la 21 noiembrie, atât el, cât și Gheorghiu-Dej, i-au făcut o vizita lui Janos Kadar, noul prim-secretar al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, iar a doua zi Nagy a fost răpit de ofițeri KGB și a fost transportat cu avionul la București, unde i s-a acordat ceea ce ministrul de Externe român, Grigore Preoteasa, numea «azil». De fapt, Nagy a fost deținut împreună cu alți membri ai guvernului său într-un imobil al Securității, într-o localitate din nordul Bucureștiului.”

Dennis Deletant, *România sub regimul comunist* 1997

Sursa 3

„Potrivit memoriilor lui Hrușciiov, Bodnăraș a fost cel care, în calitate de ministru al Forțelor Armate, a ridicat primul problema retragerii trupelor sovietice din România, în timpul vizitei liderului moscovit din iunie 1955. [...] A sugera o astfel de măsură atât de curând după moartea lui Stalin era un act de extremă cutezanță și ar fi putut implica, așa cum scrie Sergiu Verona, o oarecare clarviziune și poate un joc politic. Situația internațională din anul 1955 nu-i permitea conducătorului sovietic să reacționeze imediat la această propunere, dar ideea retragerii îi fusese inoculată [...]

Elementul cheie de politică externă a fost măsura unilaterală sovietică de a retrage un număr limitat de trupe din întreaga Europă Răsăriteană care, așa cum spera Hrușciiov, ar fi putut provoca un răspuns similar din partea NATO. Nu este nici o coincidență faptul că sovieticii au anunțat reatrageria din România la 24 mai 1958, în aceeași zi când au fost reduse cu 119.000 de oameni efectivele sovietice din Europa Răsăriteană. Poziția strategică a României, flancată de alte state membre ale Tratatului de la Varșovia, a făcut ca propunerea de retragere a trupelor să nu neliniștească Uniunea Sovietică din punct de vedere al securității, orice temeri legate de calitatea României de a fi un aliat demn de încredere fiind risipite de acțiunile acesteia în timpul revoluției ungare. [...]

Impactul cel mai semnificativ al retragerii trupelor sovietice asupra conducerii române a fost unul de natură psihologică. România era încă prinsă în blocul sovietic, bazele navale și aeriene sovietice rămăseseră pe teritoriul românesc, iar diviziile sovietice din Ucraina de Sud și de dincolo de Prut, din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, puteau să intre oricând în caz de necesitate. Cu toate acestea, oricare ar fi fost rațiunile sovietice pentru retragere, Gheorghiu-Dej putea să-o privească ca pe o concesie obținută de la sovietici și, cu încrederea astfel obținută, putea să se angajeze, deși cu prudență, într-o politică ce plasa România deasupra intereselor sovietice/

Dennis Deletant, *România sub regimul comunist* 1997